

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

w sprawie z zawiadomienia Dyrektora Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo
i Psychicznie Chorych w G.

przy uczestnictwie G.L .

o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 września 2011 r.,

zażalenia uczestniczki postępowania na rozstrzygnięcie zawarte w pkt. II

postanowienia Sądu Okręgowego

z dnia 20 grudnia 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

W sprawie z zawiadomienia Dyrektora Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w G. o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego, uczestniczka postępowania G. L. złożyła apelację od postanowienia Sądu Rejonowego, a po przekazaniu tego środka odwoławczego Sądowi Okręgowemu złożyła wnioski o wyłączenie Sądu Okręgowego oraz o wyłączenie jedenastu, wskazanych z imienia i nazwiska, sędziów tego Sądu od orzekania w jej sprawie. Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy odrzucił wniosek o wyłączenie sądu, oddalił wniosek o wyłączenie dziesięciu wskazanych przez uczestniczkę sędziów oraz umorzył postępowanie o wyłączenie jednego z nich, z powodu jego śmierci. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że wniosek o wyłączenie sądu jest niedopuszczalny zważywszy, że instytucji takiej nie przewidują obowiązujące przepisy. Co do wniosku o wyłączenie sędziów, Sąd Okręgowy wywiódł, że treść stawianych przez uczestniczkę zarzutów oraz treść wyjaśnień złożonych przez sędziów w trybie art. 52 § 2 k.p.c., nie prowadzi do oceny o istnieniu uzasadnionych okoliczności nakazujących uwzględnienie wniosku.

Postanowienie to, w części rozstrzygającej o wyłączeniu sądu i sędziów, zaskarżyła zażaleniem uczestniczka. O zażaleniu na postanowienie odrzucające wniosek o wyłączenie sądu, Sąd Najwyższy orzekł oddzielnym postanowieniem wydanym w dniu 15 września 2010 r. Rozstrzygając zaś o zażaleniu na postanowienie oddalające wniosek o wyłączenie sędziów

Sąd Najwyższy zważył, co następuje :

Zaskarżone postanowienie zostało wydane po ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r. SK 38/09 (OTK-A 2010, nr 5, poz. 45, Dz.U. Nr 109/2010 r., poz. 724) stwierdzającego, że art. 394¹ § 2 k.p.c. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o wyłączenie sędziego złożony w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego wszedł w życie z dniem ogłoszenia, to jest z dniem 22 czerwca 2010 r. Wyeliminowanie z porządku prawnego z tym dniem powołanego przepisu nie uzasadniało jednak przyjęcia, że zażalenie na postanowienie sądu

drugiej instancji oddalające wniosek o wyłączenie sędziego złożony w toku postępowania przed tym sądem, stało się tym samym dopuszczalne. Stwierdzenie niekonstytucyjności przepisu zobowiązuje jedynie ustawodawcę do podjęcia odpowiednich działań legislacyjnych, zapewniających zgodność regulacji w dziedzinie postępowania cywilnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Zadośćuczynienie temu obowiązкови nastąpiło przez wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego, z dniem 20 lipca 2011 r., art. 394² k.p.c., który w § 1 ust. 1 dopuszcza zażalenie na postanowienie oddalające wniosek o wyłączenie sędziego do innego równorzędnego składu sądu drugiej instancji (art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. Nr 138, poz. 806). Powstało zatem zagadnienie, czy postanowienie Sądu Okręgowego, wydane (i zaskarżone) już po ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, ale przed zmianą przepisów k.p.c., mogło być skutecznie zaskarżone zażaleniem do Sądu Najwyższego. Jest niewątpliwe, że przepisy k.p.c. takiego zażalenia nie przewidywały, co oznacza, że w tym zakresie istniała luka. Stwierdzenie luki w prawie, zważywszy, że mamy z nią do czynienia nie na skutek działania ustawodawcy świadomie pozbawiającego stronę kontroli wydanego w sprawie postanowienia wpadkowego, ale z tzw. „pominięciem ustawodawczym” w dziedzinie wkraczającej w sferę praw obywatelskich, uprawnia do stosowania analogii. Dopuszczalności stosowania analogii, również w zakresie przepisów procesowych, dawał już niejednokrotnie wyraz w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy, przewidując możliwość zaskarżania określonego postanowienia, przy zastosowaniu, przez analogię, przepisu dopuszczającego zażalenie w podobnej sytuacji (por. m.in. postanowienie z dnia 21 grudnia 1965 r. I CZ 101/65, OSNC z 1966 r., nr 10, poz. 169 oraz uchwały: z dnia 6 grudnia 1988 r. III CZP 95/88, OSNC z 1989 r. nr 12, poz. 203, z dnia 22 stycznia 1998 r. III CZP 69/97, OSNC z 1998 r., nr 7-8, poz. 111, z dnia 24 września 2003 r. III CZP 58/03, OSNC z 2004 r., nr 11, poz. 173, z dnia 28 sierpnia 2008 r. III CZP 65/08, OSNC z 2009 r. nr 7–8, poz. 112, z dnia 20 listopada 2008 r. III CZP 111/08, OSNC z 2009 r. nr 10, poz. 138, z dnia 27 kwietnia 2001 r. III CZ 4/01, OSNC z 2001 r. nr 12, poz. 184 oraz uzasadnienie uchwały z dnia 25 czerwca 2009 r. III CZP 36/09, OSNC z 2010 r. nr 2, poz. 24).

Możliwość zastosowania analogii dostrzec należy również i w sprawie niniejszej. Art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. przewiduje zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji „co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji”, a więc chodzi o rozstrzygnięcie, które z racji uregulowania ustawowego, nie mogłoby być poddane kontroli instancyjnej. Rozstrzygnięcie o wniosku o wyłączenie sędziego wydane przez sąd drugiej instancji, również z racji uregulowania ustawowego, nie podlegało we wskazanym okresie żadnej dalszej kontroli. Biorąc zaś pod uwagę, że Konstytucja w art. 45 zapewnia rozpatrzenie sprawy przez sąd nie tylko właściwy i niezależny, ale też przez sąd bezstronny i niezawisły, żądanie strony kontroli tego stanu rzeczy nie mogło być traktowane jako mniejszej wagi niż koszty procesu. Dopuszczenie zatem analogii powoduje, że należało rozstrzygnąć o zażaleniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 r. II CZ 194/10).

Zażalenie to, mimo że dopuszczalne, jest jednak nieuzasadnione, skarżąca niesłusznie bowiem zarzuca naruszenie art. 49 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2009 r., art. 8 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 234, poz. 1571). Zarzut, że sprawa była prowadzona wadliwie, z naruszeniem przepisów k.p.c., i że została wadliwie rozstrzygnięta, nie stanowi podstawy wyłączenia sędziego. Twierdzenia zaś skarżącej, iż w poprzednich postępowaniach, w których uczestniczyła, prowadzonych przez sędziów objętych wnioskiem o wyłączenie, była przez nich szykanowana i swoimi działaniami przyczynili się oni do jej cierpień i przykrości, należy uznać za skrajnie subiektywne i nie mające oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Bezzasadność zatem zażalenie powoduje, że podlegało ono oddaleniu, co mając na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.